

Můj táta se narodil v roce 1961. Vyrůstal v Kroměříži. Má vystudovanou tělesnou výchovu a biologii na Univerzitě Karlově. V současnosti učí anatomii a biologii na středních a vysokých školách.

V roce 1989 jsi byl na vojně. Jak to tam vlastně vypadalo?

Od jara '89 jsem byl na zkrácené základní vojenské službě jako absík (absolvent). Absolventi vysokých škol museli mít v posledním ročníku jeden rok výcviku na vojenské katedře, díky tomu nastoupili na vojnu jako absolventi vojenské katedry vysokých škol v hodnosti nižšího důstojníka a měli prezenční službu zkrácenou na osmnáct měsíců. Takhle to postihlo všechny vysokoškoláky kromě těch, kteří měli štěstí a dopracovali se k modré knížce.

Díky specializaci naší vojenské katedry a díky tomu, že jsem byl z politicky nespolehlivé rodiny, jsem skončil jako velitel tankové čety v západním vojenském okruhu. Západní okruh byl pás na západě Čech, kam se umisťoval „politický odpad“ – vojáci, kteří režimu příliš nevyhovovali a proto by byli lehce postradatelní při útoku „imperialistického agresora“. Mezi Maďary, Rusíny a cikány nás několik vysokoškoláků muselo držet pohromadě, abychom přežili.

Jak jste se dozvěděli, co se děje, že se režim stává nestabilní?

Od listopadu 1989 začala do normální buzerace, nočních nástupů v plné polní a ostrých cvičení pronikat nervozita důstojníků. Po 17. listopadu nám byly přidány nástupy v plné polní se zbraněmi s ostrými náboji, na buzerance při bojových poplašcích čekaly nastartované nákladáky s plnou nádrží.

Přes základáky, co pracovali na štábu, jsme zjistili, že stejné je to i v okolních vojenských útvech. V Terezíně a Rokycanech byly kromě nákladáků v pohotovosti i tanky. Od kluků, kteří šifrovali zprávy, jsme se dozvěděli, že byl vydán rozkaz, aby všechny posádky byly připravené zasáhnout obrněnou technikou a ostrými náboji proti demonstracím v Praze. Proto ty připravené nákladáky a tanky.

Co se opravdu děje, jsme se dozvěděli od jednoho absíka, kterému přijela na návštěvu holka z Prahy a přivezla mu materiály o demonstraci 17. listopadu, o založení Občanského fóra a o nepokojích v Praze. Hned u brány byl zatčen a šel sedět. My ostatní jsme byli vyslýcháni a vyčlenili nás z nástupů. V noci jsme chodili poslouchat na pustý štáb zakázané rozhlasové stanice: Hlas Ameriky a Svobodnou Evropu.

Snažili se vás nějak izolovat od celkového dění?

Jednou jsme se dozvěděli, že do Stříbra, kde byl náš útvar, přijedou zástupci Vojenského fóra, což byla doba Občanského fóra. Utekli jsme z kasáren a v nějaké klubovně jsme vyslechli povídání o tom, jak to vypadá v Praze a v ostatních vojenských útvech. Chtěli po nás, abychom co nejvíc šířili informace o změnách ve společnosti a v armádě a abychom taky u nás založili Vojenské fórum.

Asi nejvíc informací jsme získávali přes v té době již obnovené a ilegálně vycházející Lidové noviny, které se k nám dostávaly složitou cestou přes kamarády a známé.

Nejzásadnější informace jsem tehdy také dostal od své ženy, se kterou jsem tehdy chodil a která byla jako herečka v centru všeho dění.

Strávil jsi celou dobu převratu u svého útvaru?

První tři dny po 17. listopadu byly pro nás u útvaru tvrdé. Byly zakázány vycházky, telefonování, návštěvy, důstojníci byli hodně agresivní. Zřejmě se snažili udržet si pevnou půdu pod nohama, když viděli, jak se režim hroutí. Pak se vše velmi rychle obrátilo a všichni byli velmi nejistí, protože pochopili, že situace došla tak daleko, že se stala neudržitelnou a že bychom v případě nájezdu na Prahu zřejmě neuposlechli rozkaz. Využil jsem zmatku a nechal si napsat vycházku. A autobusem rychle do Prahy. Nejhorší bylo proklouznout při přestupu v Plzni. Sídlo vojenské divize. Vojáků jak much. Na autobusáku pravidelně chodila vojenská hlídka. Podařilo se mi dostat se do spoje na Prahu. Moje budoucí žena mě čekala v Praze na

Smíchově u autobusu a v tašce „civil“. Převlíknout v průjezdu, tašku s mundúrem rychle schovat v pražském bytě a vyrazili jsme. Chtěli jsme být u toho! Tramvají jsme přešli ze smíchovské strany k Národnímu a dál pěšky. Ve Vodičkově už bylo cítit napětí. Naproti Melantrichu u východu z metra jsme našli ideální místo a čekali. Dav i atmosféra houstly, ale bylo v tom něco pozitivního. Nad námi – tehdy něco neuvěřitelného – mluvil živý Havel, zpívala Marta Kubištová, viděli jsme Jiřího Dienstbiera a další. Byl 21. listopad 89. Zvonilo se klíči a všechno se zdálo tak nepředstavitelné, nádherné, vítězné... Mně jen vadil ten ohromný dav. Přestože jsem byl nadšený, co se děje, uprostřed dvousettisícové „hmoty“ jsem viděl, jak se z vcelku inteligentních jednotlivců stává lehce manipulovatelný a velmi emocionální bezejmenný dav. I přes pozitivní myšlenky a krásné ideály mi bylo úzko a snažili jsme se se ženou dostat z „kotle“ ven. Pak rychlý ústup, převlíknout do stejnokroje a zpět do Stříbra.

A další dny klasický průběh. Z důstojníků kontrarozvědky a z politruků se stávají najednou nejlidovější a nejmírumilovnější prozápadní občané, důstojníci podávají hromadné žádosti o odchod do civilu a nám absolventům je zkrácena vojenská služba na dvanáct měsíců, takže na konci jara jsem už byl zase doma a v civilu.

Analýza

Myslím, že tyto vzpomínky jsou hodnotné, protože nám mohou dopřát pohled na průběh listopadových a polistopadových událostí z pohledu někoho, kdo sympatizoval s odpůrci režimu a podporoval jeho pád, ale zároveň byl v centru infrastruktury režimu a tak mohl sledovat jeho konec a přetváření „zevnitř“. Zároveň toto téma částečně odpovídá na otázku, proč se Komunisté nepokoušeli potlačit demonstrace hrubou silou.

Neudělali to, protože cítili nebezpečí vzpoury, vojáci v základní službě by přece nešli střílet do svých známých, i když samozřejmě ne zcela všichni, protože v onom Západním okruhu byli především lidé, kteří byli z nízkých sociálních vrstev, nepříliš vzdělaní a proto nebyli ani příliš politicky uvědomělí.

Bylo také zmíněno vojenské fórum, jako protějšek občanského fóra. Snažil jsem se dohledat a zjistit nějaké informace; například, že toto fórum bylo spoluzaloženo bývalým ministrem vnitra, Stanislavem Grossem (díky tomuto kroku se dostal do politiky).

Od táty jsem slyšel jenom pár příběhů z doby, kdy byl na vojně a proto jsem si díky tomuto rozhovoru rozšířil nejen standardní historicko-politické znalosti, ale dozvěděl jsem se i další věci nad rámec rozhovoru o tom, co můj táta zažil.